

Dokument nr. 8:120

(2000-2001)

Forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum om utvikling av havnevirksomheten i oslofjordregionen

Til Stortinget

Bakgrunn

Arbeidet med å utvikle Oslos sjøside, kalt Fjordbyen, er det viktigste og mest omfattende byutviklingsprosjektet i Norge i dag. Behovet for boligarealer i hovedstaden er skrikende. Realisering av Fjordbyen vil gi mulighet for samordnet boligbygging, åpnere kontakt mellom fjorden og byen og dramatisk bedring i befolkningens tilgang til sjøen. Fjordbyen vil også redusere forurensning, ikke minst i form av redusert støy fra havnetrafikken.

Arbeidet med å realisere Fjordbyen er naturlig nok meget komplisert. Å koordinere så vel kortsiktige som langsiktige interesser for kommunen, staten og private aktører krever omhyggelig omtanke, og åpenhet i prosessen.

Organiseringen av havnevirksomheten i Oslo og oslofjordregionen har vært oppe til diskusjon og behandling ved flere anledninger tidligere. Filipstaddebatten i 1993 til 1995 om utbygging av Filipstad til containerhavn er et eksempel på dette. På tross av et betydelig politisk flertall i Oslo bystyre i 1993 for en utbygging som ville gjort Filipstad til containerhavn i all overskuelig framtid, har debatten i løpet av 1990-tallet endret dette. I dag er det stor samstemmighet om det som har vært Venstres konsekvente syn: at havneområdene i all hovedsak må benyttes til byutviklingsformål. Som et resultat av utviklingen, med bakgrunn både i vedtak i Oslo bystyre og i Oslo havnestyre, kan Filipstad nå åpnes for byutvikling langt tidligere enn man trodde. Bruken av Filipstad som containerhavn skal være midlertidig og det arbeides nå aktivt for å finne andre løsninger.

Havneproblematikken ble tatt opp i Dokument nr. 8:12 (1993-1994) fra stortingsrepresentant Lars Sponheim. Her tas det til orde for nettopp etablering av et interkommunalt havnesamarbeid for oslofjordregionen. Forslaget gir gode argumenter for at et interkommunalt havnesamarbeid i oslofjordregionen er påkrevet. I dag er behovene blitt mer påtvingende.

Stortingsrepresentant Odd Einar Dørum fremmet

i Dokument nr. 8:65 (1999-2000) forslag om at Havnevesenets verdier også må kunne benyttes utenfor det enkelte havnedistrikt. Dette er nødvendig for å fremme samordning og hindre samfunnsøkonomisk ulønnsomme dobbelt- og overinvesteringer. Det ble også bedt om at «Regjeringen setter ned et bredt sammensatt utvalg for å se nærmere på hele Havneloven». Dette utvalget er i dag i arbeid. Å vente på utvalgets innstilling før arbeidet med en regional løsning i Oslofjorden initieres, vil imidlertid være sterkt hemmende og svært kostbart for framdriften i Oslo byutvikling og for Oslo havn.

I St.meld. nr. 46 (1999-2000) Nasjonal transportplan 2002-2011 heter det i omtalen om Lokalisering av havner at

«Fiskeridepartementet mener det bør være rom for å vurdere opprettelse av flere interkommunale havnesamarbeid. Dette vil kunne bidra både til å etablere sterkere finansielle grunnlag for å etablere en moderne og effektiv havneinfrastruktur, og legge til rette for å se den samlede havneinfrastrukturen i et større geografisk område i sammenheng. Kommunene bør derfor ha et regionalt perspektiv for havnene, ...»

Samferdselskomiteens flertall sier i sin innstilling til Nasjonal transportplan Innst. S. nr. 119 (2000-2001):

«Flertallet (Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet) vil understreke viktigheten av at det interkommunale samarbeidet i oslofjordområdet videreutvikles, utvides og formaliseres. Flertallet ber Fiskeridepartementet bidra til at en slik utvikling vil finne sted før investeringer i faste installasjoner foretas.»

Problemstilling

Realisering av Fjordbyen forutsetter at deler av havnevirksomheten flyttes ut av Oslo. I dag benyttes landets beste og dyreste tomter til lagring av containere og annen virksomhet med lav avkastning. Dette

er samfunnsøkonomisk svært lite lønnsomt og representerer et stort tap for Oslo kommune og innbyggerne rundt Oslofjorden.

For å oppnå framdrift i realiseringen av Fjordbyen, noe som også inngår i vedtak i Oslo havnestyre fra 18. september 2000, må Havnestyret i Oslo være mest mulig operativt og ha helt klare fullmakter.

I dag møter til sammen 17 styremedlemmer og en rekke representanter for administrasjonen i Havnestyrets møter. Dette er det nødvendig å endre på for å gjøre Havnestyret til et mer funksjonelt og smidigere verktøy i den omstillingsperioden som Oslo havn og Havnevesenet nå går inn i. Det er av avgjørende betydning at dette skjer uten unødig forsinkelse.

Dette kan løses ved at Fiskeridepartementet benytter den fullmakten det er gitt gjennom havnelovens § 12 første ledd hvor det heter:

«Når en havn har vesentlig betydning utover egen kommune (...) kan departementet fastsette at det skal opprettes havnestyre og gi særskilte bestemmelser for havnestyrets oppnevning og sammensetning.»

I andre ledd heter det:

«(...) Dersom kommunene ikke blir enig om frivillig interkommunalt havnesamarbeid i områder hvor dette er særlig hensiktsmessig, kan Kongen gi pålegg om interkommunalt havnesamarbeid og om opprettelse av organer for slikt samarbeid til å behandle saker etter loven her.»

Det forutsettes at en endring skjer i nær dialog med Oslo kommune.

Det er vanskelig å se for seg noe område i landet som skulle ha større behov for et interkommunalt havnesamarbeid enn oslofjordregionen. Mer enn en fjerdedel av Norges befolkning bor i områdene rundt fjorden. Fjorden er smal og skal benyttes til en lang

rekke kommersielle forhold så vel som til rekreasjon og fritidsbruk for en million mennesker. Arealene rundt fjorden er dessuten begrenset og av stigende verdi.

Av hensyn til miljø, sikkerhet, gode transportløsninger, fiskeri og samfunnsøkonomi, bør et felles havnestyre opprettes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen benytte fullmakten i havneloven og i samarbeid med Havnestyret redusere antallet medlemmer i Oslo havnestyre. Havnestyrets sammensetning gjøres slik at handlekraft og smidighet prioriteres.
2. Stortinget ber Regjeringen om at Fiskeridepartementet snarest iverksetter forhandlinger med sikte på å etablere et felles havnestyre for oslofjordregionen. I motsatt fall bes Regjeringen gjøre det klart at fullmaktene i havnelovens § 12 vil bli benyttet til å etablere et felles havnestyre for regionen.
3. Stortinget ber Regjeringen om å klargjøre at ressurser og inntekter fra Oslo Havnevesen kan brukes til havneinvesteringer i hele oslofjordregionen inntil et felles havnestyre er etablert.
4. Stortinget ber Regjeringen starte prosesser for en rett fordeling av verdier i Oslo havn som er tilknyttet frigjort areal ut fra hva som er resultat av havnens utvikling og det som følger av byutviklingen.

15. mai 2001